

Prof.dr. G.A. Lindeboom
1905-1986

Op 5 juni 1986 overleed prof.dr. G.A. Lindeboom, nestor van de medische faculteit der Vrije Universiteit, prominent vertegenwoordiger der Nederlandse internisten, grondlegger van de academische beoefening van de geschiedenis der geneeskunde, woordvoerder van de protestants-christelijke medische ethiek en groot organisator op tal van terreinen in de gezondheidszorg.

Gerrit Arie Lindeboom werd op 4 januari 1905 te Bolnes als predikantszoon geboren. Zijn gymnasiumopleiding volgde hij eerst te Amsterdam, later te Kampen, waar hij inwonend was bij zijn grootvader, de bekende Lucas Lindeboom, ook wel de vader van de medische faculteit der Vrije Universiteit genoemd. Na zijn medische studie aan de Gemeente Universiteit te Amsterdam (1922-1929) specialiseerde Lindeboom zich eerst bij prof.dr. J. van Ebbenhorst Tengbergen in de röntgenologie, op welk thema hij ook promoveerde *(Encephalographie,* 1930) en vervolgens bij prof.dr. I. Snapper in de inwendige geneeskunde. In 1934 vestigde hij zich als internist-röntgenoloog te Amsterdam.
Onder zijn college internisten te Amsterdam was Lindeboom al vroeg een markante verschijning, niet alleen vanwege zijn reputatie als clinicus maar ook als groot organisator, hetgeen het meest duidelijk naar voren kwam in de oprichting van een privé-ziekenhuis, bekend als de Pieter van Foreestkliniek (1944). Gedurende de jaren dertig en veertig publiceerde Lindeboom vele artikelen over de geneeskunde en gezondheidszorg: tal van casuïstische bijdragen, artikelen over ziekten tijdens de zwangerschap en een boek over de chemotherapie. De psychosomatiek en de 'radicale therapie' van Paul Tournier vonden in Lindeboom een belangrijke woordvoerder, terwijl Lindeboom op het terrein van de gezondheidszorg in woord en geschrift zich keerde tegen de socialisering van de gezondheidszorg en pleitte voor handhaving van 'het persoonlijk karakter van de individuele ziekenzorg'. In juli 1950 volgde zijn benoeming tot hoogleraar algemene ziektekunde, klinische propaedeuse en encyclopedie der medische wetenschappen, welk ambt hij nog datzelfde jaar aanvaardde met een rede over *De ziel der geneeskunde.*
Men doet niemand tekort wanneer men vaststelt dat Lindeboom vanaf het begin de spil van de medische faculteit is geweest. Aanvankelijk beperkte deze faculteit zich tot de opleiding voor het kandidaatsexamen; later verviel deze beperking en koos men voor een volledige opleiding tot arts. In aansluiting daarop werd in 1955 de leeropdracht van Lindeboom uitgebreid met die van de inwendige geneeskunde. Het klinisch onderwijs verzorgde hij grotendeels in zijn eigen Pieter van Foreestkliniek en deels in het Weesperpleinziekenhuis, totdat in 1964 de afdeling inwendige geneeskunde van het VU-Ziekenhuis in gebruik werd genomen.

Wat Lindeboom gedurende de kwart eeuw dat hij als hoogleraar aan de Vrije Universiteit verbonden is geweest tot stand heeft gebracht, laat zich moeilijk in enkele regels samenvatten. Tientallen monografieën en enkele honderden artikelen vloeiden uit zijn pen. Regelmatig publiceerde hij klinische lessen in het *Nederlands*

Tijdschrift voor Geneeskunde, hield zich intensief bezig met de radioactieve meting van de schildklierfunctie, publiceerde een driedelige serie *Klinische Dialogen* (1958-1968), en een uitvoerige studie over de behandeling met corticosteroïden (1961). Van 1956 tot 1964 was Lindeboom voorzitter van de Nederlandse Internisten Vereniging en sinds 1963 maakte hij deel uit van het Centraal College voor de Erkenning en Registratie van Medische Specialisten. Zijn benoeming tot Fellow of the Royal College of Physicians (Londen) in 1974 bevestigt de internationale reputatie die Lindeboom als internist genoot.

Vanaf zijn studententijd heeft Lindeboom zich betrokken gevoeld bij de ontwikkelingen in de medische ethiek. Binnen het Medisch Encyclopedisch Instituut, dat door hem in 1952 werd opgericht ter realisering van het desbetreffende onderdeel van zijn leeropdracht, heeft Lindeboom geprobeerd de protestants-christelijke medische ethiek te beoefenen. Een samenvatting van die arbeid vindt men in de bundel *Opstellen over medisch ethiek* (1960). Als oprichter van de Protestants Christelijke Artsen Organisatie (1955) wist hij de medische sectie van de Vereeniging voor Christelijk Natuur- en Geneeskundigen (1896) nieuw leven in te blazen. De internationale christenartsen verplichtte Lindeboom aan zich door de uitgave van het tijdschrift *Ministerium Medici. An International periodical for Christians in the Medical profession* (1960-1965) en door het initiatief voor de International Congresses of Christian Physicians, waarvan de eerste bijeenkomst in 1963 aan de VU werd gehouden. De medische zending diende hij door de oprichting van de Stichting Ministerium Medici Missionare (1962).

De ingrijpende veranderingen in de medische ethiek, gecombineerd met de veranderingen in de levensbeschouwelijke oriëntatie binnen de Vrije Universiteit, plaatste Lindeboom gedurende de jaren zeventig echter meer en meer in de marge van waaruit hij met zijn vaardige en vaak scherpe pen protesteerde tegen de door hem gesignaleerde verwording der protestants-christelijke medische ethiek. In 1970 publiceerde hij zijn boek over *Vrijere vruchtafdrijving?,* een jaar later volgde de door Lindeboom gesteunde oprichting van de Vereniging tot Bescherming van het Ongeboren Kind, en in 1972 van het Nederlands Artsenverbond. Zijn standpunt inzake de euthanasie vatte hij in 1980 nog eens samen in het boekje *Euthanasie en Euthanasiasme.*

In de jaren zestig begon Lindeboom zich meer en meer toe te leggen op de geschiedenis der geneeskunde. Systematisch heeft hij dit vakgebied, dat nog geen enkele academische status in Nederland genoot, voorzien van de belangrijkste middelen om het tot universitaire studie te kunnen ontwikkelen: in 1961 verscheen zijn *Inleiding tot de Geschiedenis der Geneeskunde,* in 1972 zijn *Geschiedenis van de medische wetenschap in Nederland,* in 1975 de *Classified Bibliography of the History of Dutch Medicine* en tenslotte in 1985 de *Dutch Medical Biography.* Internationaal kreeg hij vooral bekendheid door zijn boek over *Herman Boerhaave, The Man and his Work* (1968), dat het resultaat was van ruim vijftien jaar onderzoek. Enthousiast doceerde hij de medische geschiedenis voor de studenten en trad sinds

1971 ook op als docent van de Landelijke Cursus Geschiedenis der Geneeskunde. In 1975 nam Lindeboom afscheid als hoogleraar met een rede getiteld *Sensorium Commune. De integratieve functie van de Inwendige Geneeskunde.* Wel bleef hij aan als directeur van het Medisch Encyclopedisch Instituut (tot 1979). Tot enkele dagen voor zijn dood kon men hem hier dagelijks vinden, onvermoeibaar bezig met de voorbereiding van zijn medisch-historische en medisch-ethische publikaties. De grote waardering voor zijn werk werd nog in 1970 tot uitdrukking gebracht in een *Commemorative Volume* bij zijn 75e verjaardag, een vervolg op de bundel *Circa Tiliam* dat hem als septuagenarius was aangeboden. Zijn koninklijke onderscheiding dateerde van 1968 toen hij tot Ridder in de Orde van de Nederlandse Leeuw werd benoemd.

Alleen wie het zichzelf en daarmee vaak ook anderen niet gemakkelijk maakt, is in staat een dergelijk oeuvre te scheppen. Het werk ging bij Lindeboom vóór alles. Wie zich aan die voorwaarde hield vond in hem een warm hart, dat intensief betrokken was bij de actualiteit op allerlei terreinen van het dagelijkse leven en dat bewogen was met het wel en wee van zijn nabije en verre naaste. Wie hem zo had leren kennen wist ook dat de arbeid voor Lindeboom een middel was en geen doel. 'Das Höchste im Leben ist nicht die Liebe zur Arbeit, sondern die Liebe zu Gott und den Menschen', sprak hij op de Tournier-conferentie van 1959.

De medische faculteit van de Vrije Universiteit verliest in Lindeboom een groot man, aan wie zij veel verschuldigd is.

M.J. van Lieburg